

Godkänt
2019-11-13Giltigt t.o.m
2022-11-13Versionsnummer
5.0

Diarienummer

Riktlinjer för remittering remittent

Introduktion - bakgrund

Grundprincipen för användning av joniserande strålning inom vården är att strålningen ska göra mer nytta än skada. En grundpelare i strålsäkerhetsarbetet är berättigandebedömningen där varje enskild exponering av en patient på förhand måste bedömas vara berättigad innan den genomförs (Strålskyddslagen kap.3 §2).

All användning av joniserande strålning för medicinsk diagnostik regleras av strålsäkerhetslagstiftningen. Strålsäkerhetsmyndigheten utövar tillsyn och säkerställer att kraven uppfylls.

Regionens strålsäkerhetsorganisation arbetar med rutiner och utbildningsmaterial för att arbetet med strålning ska kunna ske på ett säkert sätt för både personal och patienter. Ansvar för strålsäkerhet följer linjeorganisationen.

Att skriva remiss

Remiss för bilddiagnostisk undersökning inom BFM Dalarna skrivs i elektroniskt journalsystem. Pappersremisser accepteras i undantagsfall då fungerande journalsystemskoppling saknas.

Inkommen remiss berättigandebedöms och prioriteras av BFM:s personal innan den bokas. Utifrån informationen i remissen väljer vi lämplig undersökningsmetod för att vi ska kunna besvara frågeställningen. Det är därför viktigt att remissen innehåller tillräcklig information för att detta ska kunna ske.

Remissen skall innehålla tydligt riktad frågeställning samt en kortfattad förundersökning relevant anamnes med uppgifter om fynd vid klinisk undersökning. Aktuell sida för undersökning av extremiteter eller pariga organ måste anges.

Vid akut undersökning skall remissen akutmärkas för att den ska hamna rätt och kunna hanteras utan tidsfördröjning.

I de fall preliminär svar önskas vid en icke akut undersökning skall detta anges i remissen.

Om patienten finns på annan plats än i remissen angiven avdelning/mottagning måste det framgå av remisstexten.

Innan remiss skrivs skall remittenten kontrollera om efterfrågad information kan finnas tillgänglig i tidigare utförd undersökning tillgänglig i journalsystemet. DT-undersökningar innehåller mycket information och man kan därför ibland komplettera med en eftergranskningsremiss av nylig utförd DT-undersökning istället för att bestråla patienten på nytt.

För att säkerställa svar på undersökningar måste remisser för bilddiagnostiska undersökningar med olika modalitet separeras. Det går bra att skicka flera undersökningar av samma typ som skall utföras vid samma tillfälle på en remiss (ex datortomografi skalle och datortomografi buk) men efterfrågas två olika modaliteter måste två separata remisser skrivas. Även då remissen avser två undersökningar av samma modalitet som skall utföras vid olika tidpunkter måste separata remisser för varje undersökningstillfälle skrivas.

Skylnings- och eftergranskningsremisser hanteras av röntgenarkivets personal och man kan därför inte skriva remiss för skyltning/eftergranskning och undersökning på samma remiss.

Berättigandebedömning

Bild- och funktionsmedicin ansvarar för att bilddiagnostiska metoder är berättigade. Innan remiss skrivs skall remittenten bedöma om undersökningen ger en nytta för patienten som är större än den risk som undersökningen medför. Som stöd i bedömningen finns i remittentanvisningar en dosklassificering enligt European Commission, Radiation Protection nr 118.

Inför röntgenundersökning skall patienten genomgå en för sammanhanget adekvat kroppslig undersökning och fynd vid denna anges i remissen. Detta för att röntgenundersökningen skall kunna anses berättigad. Endast vid vissa väldefinierade tillstånd, till exempel blod i urinen eller blodiga upphostningar som enligt nationella vårdprogram skall medföra röntgenundersökning, kan denna grundprincip frångås. Möjligheten att skriva remiss för röntgenundersökning utan att träffa patienten är alltså mycket begränsad.

Remittentanvisningar

För att hjälpa remittenten att välja rätt undersökning finns remittentanvisningar för BFM:s undersökningar. I dessa finns information om indikationer för undersökning samt eventuella kontraindikationer och andra upplysningar av värde inför remittering. För undersökningar som

utförs med joniserande strålning finns även uppgifter om undersökningens dosklass. Remittentanvisningar hittas på BFMs arbetsrum på Intra under rubriken "Remittent".

Information till patienten

Den som ska genomgå en undersökning med joniserande strålning ska innan undersökningen i möjligaste mån informeras om vilka fördelar och risker som undersökningen innebär. Om patienten är gravid ska informationen även omfatta de risker som undersökningen kan medföra för fostret.

Då de fördelar som en undersökning innebär för patienten är kopplade till den fortsatta handläggningen skall detta diskuteras mellan remittent och patient innan remiss för undersökning skrivs. Information om undersökningens dosklass finns i undersökningens remittentanvisning.

Remissvar

Det åligger remitterande enhet att säkerställa kontinuerligt fungerande rutiner för bevakning och hantering av svar på röntgenundersökningar. Enligt Socialstyrelsen (SOSFS 2004:11 4§) skall personal med formell och reell kompetens för uppgiften bedöma remissvaren och ta ställning till vilka åtgärder som skall vidtas.

Kontrastundersökningar

Vid DT- eller MRT-undersökningar som kräver tillförsel av intravenös kontrast ansvarar remittenten för att ett aktuellt kreatinin- eller cystein-c-värde finns tillgängligt. Vikt och längd skall anges på röntgenremissen för beräkning av GFR.

Vid känd överkänslighet mot kontrastmedel måste detta anges i remissen.

MRT

Inför MRT-undersökning ansvarar remittenten för att ta reda på och i remissen ange om patienten har metall eller metallsplitter i kroppen - inopererat eller efter tidigare skada. Vid implantat (tex pacemaker, clips, etc) måste anges om detta är MR-kompatibelt samt i tillämpliga fall tillverkar och modell (vid ICD, pacemaker, etc)

Har patienten klaustrofobi måste detta meddelas.

MRT-undersökning av buken är ej möjlig vid BMI >40 pga kamerans fysiska konstruktion och begränsningar i den diagnostiska kvaliteten.

Skyltningsremiss

För att få en undersökning demonstrerad på rond skrivs skyltningsremiss med tydligt angiven frågeställning. Undersökningen kommer då att tas upp vid snarast möjliga röntgenrond för aktuell klinik. Bryttider är kl 15.00 dagen före rond för morgonronder och kl 11.00 för ronder efter lunch. Inkommer remissen efter dessa tider kommer den att skyltas vid nästföljande rondtillfälle. För önskemål om skyltning vid senare tillfälle anges önskat datum i remisstexten.

Eftergranskningsremiss

För bedömning av undersökning med ny frågeställning eller för second opinion skrivs remiss för eftergranskning med tydligt angiven frågeställning. Vi granskar per automatik inte undersökningar utförda på annan ort - till dessa skall originalutlåtande beställas samtidigt med med länkning av bilder.

Remiss från annan yrkeskategori än läkare

Sommaren 2018 fick Sverige en ny strålsäkerhetslagstiftning. Då tidigare krav på att det ska vara läkare/tandläkare som skriver remiss för röntgenundersökning tagits bort öppnar detta upp för att även andra yrkeskategorier kan skriva sådan remiss.

För konventionella röntgenundersökningar av vuxna patienter kan remiss för ej akut undersökning skrivas av andra legitimerade yrkeskategorier än läkare. Yrkeskategori skall då framgå i fritext på remissen.

Verksamhetschef på remitterande enhet ansvarar för att följande kompetenskrav är uppfyllda.

- Medicinsk kompetens att bedöma och hantera patienter med sjukdom/besvär motsvarande remissens frågeställning. Detta för att kunna bedöma undersökningens kliniska värde som underlag för berättigandebedömning.
Vid behov av ytterligare utbildning ombesörjs detta av läkare inom remitterande enhet.
  - Grundläggande strålsäkerhetsutbildning motsvarande "Strålsäkerhetsutbildning för remittenter" som finns tillgänglig som webbutbildning eller föreläsning via sjukhusfysik/BFM. Utbildningen omfattar både strålsäkerhet samt information om att skriva röntgenremiss och skall uppdateras var tredje år.
  - Kunskap om journalsystem och dess hantering av remisser för bilddiagnostik.
-

Inloggningsuppgifter samt eventuella behov av ytterligare utbildning för hantering av journalsystem hanteras inom remitterande enhet.

Remittenten ansvarar för att remissen innehåller en tydlig och riktad frågeställning samt tillräcklig relevant information och statusfynd för att BFM:s personal skall kunna bedöma att undersökningen är berättigad och prioritera när den skall utföras. Detta innebär bland annat att beakta information från tidigare diagnostiska undersökningar i journalsystemet samt att ha efterhört om graviditet föreligger hos fertila kvinnor.

För undersökningar som innebär högre stråldos till patienten, tex datortomografi, genomlysningsundersökningar och röntgeninterventioner, accepterar Bild- och Funktionsmedicin (BFM) endast remiss skriven av läkare för att berättigandebedömning skall anses fullföljd.

Var god se primärvårdens dokument *"Röntgenremiss - Remiss till Bild- och FunktionsMedicin utfärdad av legitimerad fysioterapeut/sjukgymnast och arbetsterapeut"* för ytterligare information.
